herpy

GECKOR

Forest gecko

Mokopirirakau granulatus

Mokopirirakau granulatus är en skogslevande gecko från Nya Zeeland, som föder levande ungar och till skillnad från de flesta geckor gärna solar sig under dagen. Den är sällsynt i terrarier utanför Nya Zeeland och kräver ett svalt, högt och tätt beväxt terrarium.

Familj: Diplodactylidae Tidigare namn: *Naultinus granulatus; Hoplodactylus granulatus; Dactylocnemis granulatus*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**15-20 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**20-40 år**
Aktiv	**På dagen och på natten**
Levnadssätt	**Trädlevande**
Biotop	**Tempererad skog och äng**
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**50 × 50 × 100 cm** L × B × H för 3 vuxna djur
Temperatur, dag	**18-24 °C**
Värmeplats	**25-28 °C**
Temperatur, natt	**10-15 °C**
Luftfuktighet	**50-80 %**
UVB	**Rekommenderas** Fergusonzon 2
Föda	**Insekter, frukt och nektar**
Hålls	**Ensamma, parvis eller en hane med flera honor**

AVEL

Fortplantning	**Levandefödande**
Könsmogen	**18-24 mån.**
Kullstorlek	**1-2 ungar**
Kullar per år	**1**
Dräktighet	**180-330 dagar**

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga III**
EU-bilaga	**Bilaga C**
IUCN	**Sårbar (VU)**

Om arten

Mokopirirakau granulatus är en smal, trädlevande gecko med brungrå rygg och ljusa, W-formade teckningar som liknar bark. Hos sydliga bestånd, framför allt i bergen vid Sydöns västkust, är teckningarna ofta orange eller matt röda. Djuret kan snabbt skifta nyans efter ljus, temperatur och underlag. Undersidan är grå, munhålan gul eller orange, och fotsulorna är gula. Hos lågmarksdjur är svansen en kraftig gripsvans, som används som ett extra ben bland grenarna.

Nos-kloak-längden är normalt 7-9 cm och högst knappt 10 cm. Svansen är längre än kroppen, så djuret blir omkring 15-20 cm sammanlagt, och det väger upp till 16 g. Arten beskrevs 1845 av John Edward Gray som *Naultinus granulatus* och har sedan förts under *Hoplodactylus*, innan den 2011 blev typart för släktet *Mokopirirakau*. Släktnamnet kommer från maoriska moko pirirākau, som betyder ödla som klamrar sig fast vid träd, och artnamnet *granulatus* syftar på de små, kornformiga fjällen. Som alla Nya Zeelands geckor föder den levande ungar.

Ett hotat djur öppnar munnen vitt och ger ifrån sig ett högt, gällt ljud. Arten är långlivad: i fångenskap blir den ofta över 25 år, och enstaka djur har nått över 40 år.

Utbredning och livsmiljö

Mokopirirakau granulatus förekommer bara på Nya Zeeland. På Nordön lever den från strax söder om Bay of Islands ned till Taranaki och Bay of Plenty. På Sydön finns den i Marlborough, Nelson och Tasman och ned längs västkusten till Ōkārito-lagunen. Den lever också på Great Barrier Island, Little Barrier Island, Waiheke Island och Motutaiko samt på flera öar i Marlborough Sounds. I den yttersta norra delen av Nordön och i delar av Sydöns mitt och söder saknas den.

Bestånden är splittrade och minskar, och arten är klassificerad som "At Risk - Declining" i Nya Zeelands hotbedömning. Röjd livsmiljö och införda rovdjur som råttor, möss, katter och mårddjur är de största hoten. Det sällsynta, gråtecknade beståndet vid Nelson Lakes, som länge räknades som en egen art, hör enligt DNA-analyser från 2021 till *M. granulatus*.

> **Naturlig utbredning:** Nya Zeeland.

LIVSMILJÖ

Mokopirirakau granulatus lever i skog och buskmark från kusten upp till trädgränsen, i sumpmarker och i sällsynta fall i klippspringor ovanför trädgränsen upp till omkring 1.500 m. Lågmarksdjur sitter mest på trädstammar och kraftiga grenar, i norr även på de smala grenarna av mānuka och kānuka, medan bergsbestånden nästan bara lever på marken.

Arten är i första hand nattaktiv, men solar sig gärna på dagen, kommer ofta helt fram i solen och jagar också insekter under dagtid. Den äter flygande insekter som malar, flugor och skalbaggar, små spindlar och under perioder nektar, små bär och honungsdagg från sköldlöss. Klimatet är tempererat och fuktigt med milda somrar, svala nätter och svala vintrar, och i bergen sjunker temperaturen på vintern till nära fryspunkten. Arten är anpassad till svala förhållanden och tål värme dåligt.

Skötsel

TERRARIET

Mokopirirakau granulatus hålls och föds regelbundet upp på Nya Zeeland och är inte svår att sköta, men det finns inga dokumenterade värden för temperatur och luftfuktighet i fångenskap. De bygger därför på klimatet i utbredningsområdet. *Dactylocnemis pacificus* och *Woodworthia maculata* lever i samma trakter och har liknande krav.

En hane och två honor behöver minst 50 × 50 × 100 cm (längd × bredd × höjd). Arten lever i träden, så höjden är viktigare än bottenytan. Inred med levande växter, stammar, grenar och ett lager löv på botten. Bra gömslen är ihåliga bambu- eller plaströr som hänger vågrätt nära toppen och ligger på botten, spanskt skägg (aldrig som enda gömsle) och staplar av plattor eller brädor med smala mellanrum, som en gecko precis kan klämma sig in emellan. Ventilationen ska vara riklig, så att luften inte står stilla.

Ställ gömslena tätt intill solplatserna, så att djuret kan sola sig utan att korsa öppen terräng. Ungdjur hålls de första par åren i ett mindre terrarium, där de lätt hittar fodret, och flyttas till det stora terrariet när de har vuxit, typiskt efter omkring två år.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

TEMPERATUR

På dagen ska det vara 18-24 °C med en solplats på 25-28 °C. På natten ska temperaturen sjunka till 10-15 °C. Håll terrariet under 28 °C, och ställ det inte vid ett söderfönster på sommaren.

I de flesta hem kan terrariet stå utan extra värme, och en svag spotlampa på termostat ger solplatsen. Mät temperaturen både upptill och nedtill med en digital termometer.

Läs mer: Värme och temperatur

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Spraya terrariet en gång om dagen, så att luftfuktigheten stiger till 70-80 %, och låt den sjunka till 50-60 % under dagen. Löv och växter håller kvar fukten. Håll bottensubstratet fuktigt, men inte blött, och se till att ventilationen är god. Djuret dricker droppar från växterna, så spraya på bladen. Håll uppsikt över hudömsningen: hänger det hudrester vid tårna och svansen, är luften för torr.

LJUS OCH UVB

Mokopirirakau granulatus solar sig mycket och är en av de geckor som också är aktiva på dagen. UVB-ljus rekommenderas (Ferguson-zon 2), till exempel ett T5-rör på 5-7 % över nätlocket, så att UV-indexet är 1-2 vid solplatsen. Resten av terrariet ska ha skugga.

Ha ljuset tänt 12 timmar på sommaren och 8-10 timmar på vintern, styrt av en timer. På natten ska det vara mörkt.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

Grundfodret är levande insekter: flugor, malar, små skalbaggar, spindlar, syrsor och gräshoppor. Uppfödda insekter pudras med kalk och D3-vitamin. Ge dessutom 1-2 gånger i veckan lite fruktpuré, till exempel mosad banan, eller lätt utspädd honung, eftersom djuret i naturen slickar nektar och honungsdagg.

Ge inte för mycket av den kaloririka frukten och honungen. Arten blir lätt fet i fångenskap, och tecknen är en tjock, uppsvälld svans och fettkuddar på halsen. Ungdjur utfodras med bananflugor och små husflugor.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

BETEENDE OCH HANTERING

Mokopirirakau granulatus är ett lugnt djur som gärna sitter på en gren och solar sig. Den är inte ett djur för hantering. Håll hanteringen på ett minimum, och ta aldrig tag i svansen, som kan fällas.

I naturen lever djuren ensamma, och hanarna är aggressiva mot varandra, särskilt under parningstiden. Håll därför en hane med en eller två honor, och aldrig två hanar ihop. Ungarna kan stanna hos de vuxna det första året, men föds lättast upp för sig. I ett rymligt terrarium kan arten hållas tillsammans med *Naultinus*-geckor och små dagaktiva skinkar från Nya Zeeland. Djur från olika bestånd, till exempel från Nordön och från Sydöns västkust, och närstående *Mokopirirakau*-former ska hållas åtskilda, så att de inte korsar sig.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Mokopirirakau granulatus blir könsmogen vid 1,5-2 års ålder. Hanarna känns igen på de två utbuktningarna bakom kloaken vid svansroten. Sätt först djur i avel när de är fullvuxna.

PARNING

Parningen sker på hösten och vintern på södra halvklotet, från omkring mars till augusti. Hanen biter honan upprepade gånger i nacken och huvudet under parningen, och det är normalt. Sätt en hane hos en eller två honor, och håll uppsikt över dem de första dagarna. Lågmarkshonor föder en kull per år, medan honor från vissa bergsbestånd bara föder vartannat år.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Mokopirirakau granulatus lägger inte ägg utan föder levande ungar, normalt tvillingar. Födseln sker sent på sommaren, i naturen från omkring februari; hos djur som hålls utanför sitt naturliga utbredningsområde kan den dra ut till april. Honan ska ha gott om foder och kalk under dräktigheten och flera gömslen att välja bland.

INKUBATION

Det finns ingen inkubation. Dräktighetens längd är inte dokumenterad, men utifrån parningstiden och födseln från februari varar den omkring 6-11 månader. Hos de bergsbestånd som bara föder vartannat år är den längre.

Läs mer: Inkubation av ägg

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungarna är fullt utvecklade och självständiga vid födseln. Sätt dem i ett litet terrarium med mossa, växter och gömslen, och utfodra dem med bananflugor och små husflugor pudrade med kalk. När de har vuxit, typiskt efter omkring två år, kan de flyttas till ett vuxenterrarium. Föd inte upp fler ungar än det finns plats och avsättning för, och sätt aldrig ut djur från terrarier i naturen.

Hälsa och vanliga misstag

Sjukdomar hos arten i fångenskap är dåligt kända. De typiska problemen är:

- För hög värme. Arten är anpassad till svala förhållanden, och temperaturer över 28 °C stressar den.
- Fetma av för mycket frukt och honung. Tecknen är en tjock svans och fettkuddar på halsen.
- Kalkbrist, särskilt hos dräktiga honor och ungar. Använd kalk med D3-vitamin och UVB-ljus.

- Problem med hudömsningen, om luften är för torr. Hudrester på tårna och svansen tas försiktigt bort.
- Inälvsmask och kvalster, som också finns hos vilda djur. Låt undersöka ett träckprov hos nya djur.
- Förlorad svans vid hantering eller slagsmål. Svansen växer inte ut igen i full form.

Arten kan bära salmonella, så tvätta händerna efter arbete i terrariet. Sök veterinär med erfarenhet av kräldjur om djuret tappar vikt, inte äter eller ser slött ut.

Läs mer: Karantän och hygien

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.